

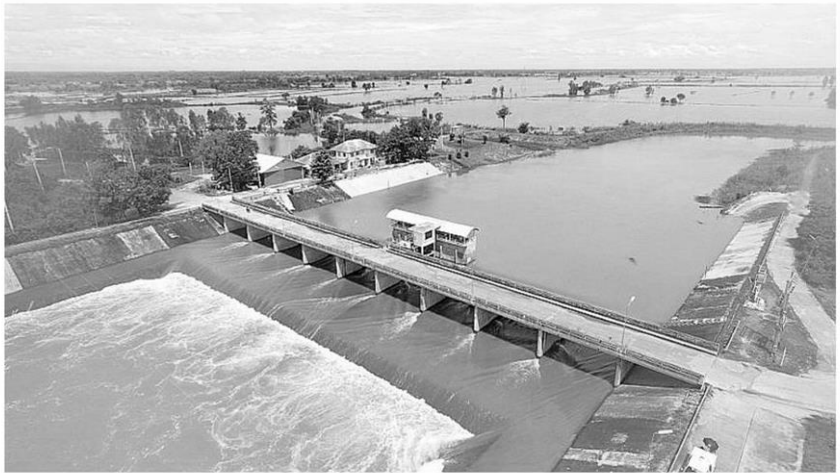
ผ่านมาแล้ว 4 ปีก้าวสู่ปีที่ 5 กับ “บางระกำโมเดล” จ.พิษณุโลก ต้นแบบแก้ปัญหาน้ำท่วม เกษตรกรพิษณุโลกยิ้มทำนาได้ข้าว 100% แถมได้หาลามีเงินเข้ากระเป่าเพิ่ม

หากย้อนอดีตในฤดูนาปีทุกปี ชาวนาจะเริ่มทำนาต้องรอน้ำฝนช่วงเดือนพฤษภาคมหรือมิถุนายน ถ้าเพาะปลูกไปแล้วเกิดฝนทิ้งช่วงก็เสียหาย หากรอดไปได้พอใกล้จะเก็บเกี่ยวผลผลิต ประมาณเดือนสิงหาคมหรือกันยายน เกิดมีน้ำไหลหลากมาท่วมก็เสียหายอีก

แต่เมื่อมีโครงการบางระกำโมเดล เกิดขึ้นปัญหาเหล่านี้ก็หมดไป ทำให้ช่วง 4 ปีมานี้ ชาวนาในพื้นที่ บางระกำโมเดล ต่างมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำนาเก็บเกี่ยวข้าวทันน้ำมาท่วมพื้นที่ พร้อมกับมีเงินเพิ่มขึ้นจากการหาลาแปรรูปขาย

ย้อนรอยไปเมื่อปี 2560 โครงการบางระกำโมเดลเริ่มดำเนินการครั้งแรกเมื่อปี 2560 ในช่วงที่ พล.อ.ฉัตรชัย สาริกัลยะ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้สั่งการให้กรมชลประทาน บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท และกองทัพภาคที่ 3 รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวม 23 หน่วยงาน และกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มต่ำบางระกำ ร่วมกันวางแผนการปลูกพืชและบริหารจัดการน้ำในรูปแบบประชารัฐ ให้เกิดประสิทธิภาพ

‘บางระกำโมเดล’ เจ๋ง ต้นแบบแก้แล้ง-ท่วม ช่วยเกษตรกรเฮปปี

ชำนาญ ชูเที่ยง

นายอำเภอบางระกำลงพื้นที่

สูงสุด พร้อมน้อมนำ “ศาสตร์พระราช” ในเรื่องของแก้มลิงมาใช้ป้องกันและแก้ปัญหาหน้าท่วม

“ชำนาญ ชูเที่ยง” ผู้อำนวยการโครงการชลประทานจังหวัดพิษณุโลก ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า โครงการบางระกำโมเดลบริหารจัดการน้ำแบบประชาชนมีส่วนร่วม พื้นที่ทุ่งหนองน้ำบางระกำ นับตั้งแต่ปี 2560 มีการปรับเปลี่ยนปฏิทินในการทำนาปีของเกษตรกรในพื้นที่ทุ่งบางระกำ ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำของลุ่มแม่น้ำยม ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ ครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัด คือ พิษณุโลกและสุโขทัย มีพื้นที่รวม 265,000 ไร่ ให้สามารถเพาะปลูกข้าวและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ทันก่อนฤดูน้ำหลาก เพื่อจะใช้ทุ่งนาที่เก็บเกี่ยวแล้วเป็นพื้นที่รับน้ำหลากจากแม่น้ำยม ตัด

ปริมาณน้ำส่วนเกินออกจากลำน้ำยม ทำให้น้ำไม่เอ่อท่วมเขตชุมชน โดยปฏิทินการทำนาปรับเปลี่ยนเป็นเริ่มวันที่ 1 เมษายน และสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนวันที่ 15 สิงหาคม ขณะที่ตามปฏิทินเดิมการทำนาปีจะเริ่มกลางเดือนพฤษภาคม

สำหรับสถานการณ์แม่น้ำยมที่เกิดวิกฤตที่จ.สุโขทัย รอบนี้ไม่เหมือนทุกปีที่ผ่านมา ที่น้ำเหนือจากแม่น้ำยมจะมากนั้นเพราะปริมาณน้ำมาจาก จ.แพร่ แต่รอบนี้ผลกระทบมาจากอ่างเก็บน้ำแม่มอกที่ล้นสปิลเวย์ ประกอบกับปริมาณฝนที่ตกชุกในพื้นที่ จ.สุโขทัย ทำให้เกิดน้ำไหลหลาก ส่วนใหญ่เป็นน้ำไหลหลากเข้าทุ่งบางระกำโมเดล ไม่มีน้ำล้นตลิ่งจากตัวแม่น้ำยมแต่อย่างใด

ส่วนหนึ่งของบางระกำโมเดล ตอนนี่คือช่วยเรื่องรองรับน้ำที่เริ่มการระบายน้ำจาก

สุโขทัยลงมา น้ำเข้าพื้นที่โครงการบางระกำโมเดล ที่น้ำเข้าทุ่งนาเพื่อชะลอการระบายน้ำเข้าเขื่อนเจ้าพระยาตอนล่างที่ลุ่มน้ำภาคกลางตอนล่าง ไม่ให้เกิดผลกระทบ เพราะรอบล้นตลิ่งที่ผ่านมาเขื่อนเจ้าพระยาเร่งการระบายน้ำ เราจึงนำตัวบางระกำโมเดลช่วยหน่วงน้ำเอาไว้ก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำแม่น้ำน่านและแม่น้ำเจ้าพระยาต่อไป

“ตอนนี้มีน้ำเข้าพื้นที่บางระกำโมเดลกว่า 118,000 ไร่ ปริมาณน้ำ 148 ล้านลูกบาศก์เมตร จากพื้นที่โครงการทั้งหมดที่มีกว่า 265,000 ไร่ สามารถรองรับปริมาณน้ำได้ถึง 450 ล้านลูกบาศก์เมตร ถือว่าปี 2564 นี้ น้ำยังน้อย เพราะน้ำเหนือมีไม่มาก แต่คงต้องดูายุช่วงปลายฤดูฝนว่าจะมีอีกมากน้อยเพียงใด แต่เชื่อทุ่งบางระกำโมเดลจะยังสามารถรองรับปริมาณน้ำเหนือได้อีกมาก” ผอ.โครงการ

ชลประทานจังหวัดพิษณุโลก แจกแจงถึงประโยชน์ของบางระกำโมเดล

ด้าน **“อัครโชค สุวรรณทอง”** นายอำเภอบางระกำ เสริมว่า อ.บางระกำ มี 11 ตำบล 142 หมู่บ้าน ถือว่าเป็นจุดสุดท้ายของโครงการบางระกำโมเดล มีพื้นที่ได้รับประโยชน์เป็นพื้นที่แม่น้ำยมฝั่งซ้าย 3 ตำบล คือ ต.ชุมแสงสงคราม ต.ท่านางงาม และ ต.บางระกำ โดยพื้นที่บางระกำโมเดลจะครอบคลุม พื้นที่ อ.เมือง อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก และพื้นที่ จ.สุโขทัย รวมพื้นที่ 265,000 ไร่ จากเดิมมีพื้นที่เดิม 382,000 ไร่ แต่ปริมาณน้ำชลประทานไม่เพียงพอจึงลดขนาดพื้นที่ลงมา

เมื่อไฟล้นพื้นที่ อ.บางระกำ โครงการบางระกำโมเดลได้พลิกวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน การปรับเปลี่ยนการเพาะปลูก

ตามรอบปฏิทินของชลประทานให้เร็วขึ้นมา 1 เดือน ทำให้การทำนาสามารถเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ครบ 100% ก่อนน้ำไหลเข้าท่วมพื้นที่ เพื่อนำพื้นที่เป็นจุดรองรับน้ำจากภาคเหนือ เป็นจุดชะลอน้ำจากภาคเหนือ ก่อนไหลสู่พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ทางภาคกลาง

“การเพาะปลูกที่เร็วขึ้น ทำให้เกษตรกรเก็บผลผลิตได้หมด รัฐบาลไม่ต้องเสียค่าชดเชยผลผลิตเสียหายจากน้ำท่วม ตามระเบียบฤดูผลิต ไร่ละ 1,113 บาท ซึ่งใช้งบประมาณจำนวนมากเหมือนที่ผ่านมาในอดีต นอกจากนี้พื้นที่เข้าทุ่งบางระกำโมเดล ยังช่วยชะล้างดิน ชะล้างสารเคมีออกไป ไหลหนุ กลายเป็นพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์มากขึ้น และด้วยบางระกำโมเดลเป็นแก้มลิงธรรมชาติ ทำให้อาบน้ำได้หาปลา แปรรูปปลาขาย ตามวิถีชีวิตของคนบางระกำมีรายได้เพิ่มหลังการทำนา จากช่วงมีน้ำท่วมทุกวันเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 300-500 บาทต่อครัวเรือน” นายอำเภอบางระกำย้ำถึงประโยชน์ของบางระกำโมเดลที่ช่วยหน่วงน้ำและยังทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มอีก

ตลอด 4 ปีที่ผ่านมา “บางระกำโมเดล” คือบทพิสูจน์การบริหารจัดการน้ำแบบประชาชนมีส่วนร่วม พื้นที่ทุ่งหนองน้ำบางระกำ ที่ลดผลกระทบผลผลิตเกษตรกรเสียหาย มีน้ำทำนาได้ข้าว 100% มีน้ำทำการเกษตรอื่นๆ และยังสร้างอาชีพประมง ในช่วงหนองน้ำไว้ในพื้นที่อีกด้วย จาก “บางระกำโมเดล” จะขยายไปพื้นที่ไหนต่อไป ต้องติดตาม